

NVE

Bakgrunn for vedtak

Nedlegging av dam Storevatnet

Bergen kommune i Vestland fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	Bergen kommune – Bergen vann
Referanse	202423207-11
Dato	01.06.2026.2026
Ansvarlig	Silje Aakre Solheim
Saksbehandler	Malin Solheim Høstmark

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Innhold

Sammendrag	Error! Bookmark not defined.
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering	14
NVEs konklusjon	20
Forholdet til annet lovverk	21
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	22
Øvrige forhold	Error! Bookmark not defined.
Vedlegg	Error! Bookmark not defined.

Sammendrag

NVE gir tillatelse til å legge ned dam Storevatnet

Bergen kommune v/Bergen vann søker etter vannressursloven § 8, jf. § 41 om å legge ned damanlegget i Storevatnet (id. 4015) i Storemøllenvassdraget i Bergen kommune i Vestland fylke. Dam Storevatnet er plassert i konsekvensklasse 3. Magasinet ble tidligere brukt til drikkevannsforsyning, men er i dag ikke lenger i bruk til dette formålet. Det foreligger ikke konsesjon for det nåværende vassdragsanlegget. NVE behandler nedlegging av damanlegget og de konsekvenser det har for allmenne og private interesser.

Søknaden er behandlet etter § 41 i vannressursloven som sier at hvis eier av et vassdragsanlegg ikke lenger vil holde anlegget ved like, skal det fjernes og vassdraget så langt det lar seg gjøre tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygget. Fordi det er planlagt å beholde deler av damkonstruksjonen i stedet for å fjerne alt er søknaden behandlet som nedlegging på annen måte jf. vannressursloven § 41 tredje ledd. § 41 sier at søknad om nedlegging skal innvilges om ikke særlige grunner taler imot, noe som i stor grad gir dameier en rett til å legge ned vassdragsanlegget. I forarbeidene til vannressursloven står det om særlige grunner til å nekte nedlegging: «I praksis vil det ikke være aktuelt å nekte konsesjon til nedlegging i andre sammenhenger enn i forbindelse med overføring av anlegget etter § 42, eller hvis anlegget blir fredet etter kulturminnevern, eventuelt som en del av et biotopvern etablert etter naturvernloven».

Det er tre dammer i damanlegget i Storevatnet (se figur 1). I dam Storevatnet skal deler av den eksisterende muren rives og magasinet føres tilbake til sin opprinnelige størrelse. Dammene Storevatnet N (id. 4735) og Storevatnet S (id. 4736) bevares som konstruksjoner, men de vil ikke lenger være definerte som vassdragsanlegg etter vannressursloven § 3. Nedleggingen vil innebære at vannstanden i Storevatnet tilbakeføres til naturlig nivå. Bergen kommune har søkt om tillatelse til å legge ned damanlegget med forbehold om at det omsøkte tiltaket forankres politisk. Per i dag

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

er det ikke tatt en politisk avgjørelse om hvorvidt Bergen Vann skal gå for en delvis eller fullstendig nedleggelse av dam Storevatnet, eller om dammen skal fornyes eller erstattes av en ny dam.

Dam Storevatnet er plassert i bruddkonsekvensklasse 3, jf. Brev fra NVE datert 04.07.2008. Dam Storevatnet N er plassert i bruddkonsekvensklasse 0 og dam Storevatnet S er plassert i bruddkonsekvensklasse 1, jf. brev fra NVE datert 08.08.2013 (vår ref. 201305066). Dammene tilfredsstiller ikke damsikkerhetsforskriften sine krav til sikkerhet. På grunn av dette ble magasinet tappet med 5,5-6 meter i 2023 etter varsel om pålegg fra NVE av 27.03.2023 (vår ref. 202305606). Magasinet ble tappet til omtrent det nivået det vil ha etter den omsøkte nedleggingen av dammene. Den omsøkte nedleggingen er planlagt utført ved å fjerne en del av hoveddammen der dagens tappearrangement befinner seg, som er Storevatnets naturlige utløpsområde. Dagens utløp går i kunstig, utsprengt kanal. Det vil fjernes tilstrekkelig mye av hoveddammen til at alle resterende deler av damanleggene står tørre ved beregnet 10-årsflom. De vil dermed ikke lenger være definert som vassdragsanlegg og vil derfor ikke omfattes av damsikkerhetsforskriften.

Det er kjørbar vei (Byfjellveien) frem til dam Storevatnet og dam Storevatnet S. Dam Storevatnet N nås ved å gå på etablert sti over kronen på dam Storevatnet.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

NVE mottok høringsuttalelser fra **Vestland Fylkeskommune, Statsforvalteren i Vestland, Bergen kommune, Museum Vest** og **Forum for natur og friluftsliv Hordaland**.

Vestland Fylkeskommune er innforstått med at å legge ned damanlegget er det beste alternativet, men ber om at det tas hensyn til fisk og ferskvannsorganismer, at det etableres alternative stier for å sikre ferdsel oppover byfjellet og at det blir gjort tiltak for å bevare badeaktivitetene ved Storevatnet. **Statsforvalteren i Vestland** hadde ingen avgjørende merknader til søknaden om å legge ned dam Storevatnet. **Bergen kommune** støtter nedlegging som det mest klimavennlige alternativet, og understreker viktigheten av lokal gjenbruk av masser. Bergen kommune har fått påpekt fra Bergen brannvesen at dam Storevatnet er en potensiell slukkevannskilde ved terreng- og utmarksbrann. Ved nedlegging må det sikres at det fortsatt finnes et naturlig vannmagasin med tilstrekkelig kapasitet, også i tørkeperioder. **Museum Vest** kjenner ikke til kulturminner i vann, men ber tiltakshaver om å melde fra til museet ved funn av kulturminner i vann. **Forum for natur og friluftsliv Hordaland (FNF)** mener at området mistet sin verdi for friluftslivet etter nedtappingen av dam Storevatnet i 2023. FNF mener at vannspeilet bør heves igjen og kommer med forslag til hvordan det kan løses.

Hvorfor gir NVE tillatelse?

§ 41 i vannressursloven sier at konsesjon til nedlegging skal gis dersom ikke særlige grunner taler imot. I denne saken har Bergen kommune kartlagt ulike alternativer for å sikre damsikkerheten. Nedleggelse av dammen vurderes som det beste alternativet fordi det har lavest klimautslipp, lavest kostnad og inngrep, samt at det fra et økologisk perspektiv anses som positivt å tilbakeføre vannstanden i Storevatnet til opprinnelig, naturlig nivå og med naturlig utløp.

Samlet vurderes det i konsekvensvurderingene til søknaden at damnedleggingen vil gi middels negativ konsekvens, NVE er enig i disse vurderingene. Temaene der konsekvensene er vurdert som mest negative er kulturminner, brukerinteresser og landskap. Dette er som følge av at fjerning av en del av hoveddammen og tørrlegging av deler av magasinet påvirker disse temaene negativt,

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

hovedsakelig som følge av estetiske hensyn. For resterende temaer antas det ingen eller liten negativ påvirkning. Følgende er oppsummering av konsekvensene for de ulike temaene:

Dammene i Storevatnet er registrert som verneverdige kulturminner og det vurderes at konsekvensen for kulturminner er middels negativ. Siden en del av hoveddammen fjernes og alle de tre dammene vil bli permanent tørrlagt, vil dammenes utseende permanent påvirkes. Det anses som positivt at kun en mindre del av hoveddammen fjernes, og at dam Storevatnet S og dam Storevatnet N bevares i sin helhet.

Det vurderes at nedleggingen vil gi middels negativ konsekvens for brukerinteresser og friluftsliv. Storevatnet ligger i de Sentrale Byfjell i Bergen, som er kategorisert som et svært viktig friluftslivsområde i Naturbase. Det går turstier over alle tre dammene og de er viktige tilknytninger til turstinettverket i området. Siden dammene Storevatnet S og Storevatnet N skal tørrlegges og bevares som de er, vil turstiene over disse dammene ikke påvirkes av damnedleggingen. Stien over dam Storevatnet vil fjernes da det ikke er ønskelig å tilrettelegge for gangtrafikk siden murene er gamle og kan rase ut.

Dammene har også vært populære badeplasser, særlig hoveddammen (dam Storevatnet) har vært et populært utgangspunkt. Murdammen er i dag avsperrert med gjerde da deler av muren står i fare for å rase ut. Det er derfor nå begrensede muligheter for bading fra muren. Etter nedlegging vil det ikke være bademuligheter fra noen av dammene. Derimot vil vannet fremdeles være egnet for bading og nye områder i randsonen vil kunne tas i bruk.

Konsekvensen for landskap vurderes som middels negativ, fordi nedleggingen av dammene vil gi en permanent påvirkning på landskapet og det vil ta lang tid før området er fullstendig revegetert. Over tid vil vegetasjon reetableres, men dammene vil bli stående over vann og prege landskapet.

For andre fagtema vurderes konsekvensene som ingen eller små, også for hydrologi og flomfare i vassdraget. For naturmangfold i vann anses det som positivt at det naturlige utløpet tilbakeføres, men at det vil være midlertidige negative konsekvenser for ørretbestanden i Storevatnet.

Konsekvensene for det akvatiske miljøet vurderes til å gi ingen negativ konsekvens. Virkningene kan anses for å være verken positive eller negative, og dette gjelder både fisk, invertebrater og vannplanter. For ørretbestanden i Storevatnet vil damnedleggingen gi betydelig reduksjon i tilgjengelig areal. I en periode kan fisketettheten øke og dermed kan også konkurransen mellom individer øke, som kan gi utslag i redusert næringstilgang og dårligere kondisjon på fisken. Det er imidlertid knyttet store usikkerheter til dette grunnet manglende kunnskap om den lokale ørretbestanden. Over tid er det imidlertid rimelig å anta at bestanden i større grad vil kunne tilpasses en ny og mer naturlig situasjon. De aller første årene etter nedtapping vil trolig produksjonen av næringsdyr i litoralsonen reduseres, da den nye strandsonen i dag ligger i profundalsonen (bunnområder under sprangsjiktet) der bunnen er ensformig og trolig bestående av bløtt slam som er lite egnet habitat for de fleste organismer. Over noe tid, når dette blir liggende på grunnere partier med solinnstråling, vil produksjonen av både planter og insekter tilta og igjen øke innsjøens produktivitet.

Siden magasinet allerede er tappet ned til omtrent det nivået det vil ligge på etter en permanent nedlegging av dammene, har de kortsiktige effektene på naturmangfold allerede funnet sted, og reetableringen av vegetasjonen rundt Storevatnet er allerede i gang.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Det står i § 41 i vannressursloven at det skal gis tillatelse til nedlegging dersom det ikke er særlige grunner som taler imot. NVE vurderer at det ikke er særlige grunner som taler imot en nedlegging. NVE gir Bergen kommune v/Bergen Vann tillatelse etter vannressursloven § 8 med henvisning til § 41 til å legge ned dam Storevatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Det er ingen som har meldt interesse for å ta over damanlegget. NVE minner om at andre kan overta ansvaret for rehabilitering, drift og vedlikehold av dam Storevatnet. En eventuell overdragelse må meldes NVE senest 15 dager fra en avtale er underskrevet, jf. § 2-9 i damsikkerhetsforskriften. Vi minner om at ved en rehabilitering av dam hvor vannstanden påvirkes må det sendes søknad om midlertidig tillatelse til dette i god tid før arbeidet settes i gang.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Bergen kommune v/ Bergen vann, datert 10.10.2024:

Hoveddata for nedleggelse av dam Storevatnet

Dammer Storevatnet - magasin Storevatnet				
Beskrivelse av anlegget		Dam Storevatnet (hoveddam)	Dam Storevatnet N	Dam Storevatnet S
Damlengde	m	121	32	39
Damhøyde	m	5,5	1,5	4
Dambredde	m	4-11	4,5	4,5
TILSIG				
Nedbørfelt	km²	0,73		
Spesifikk avrenning 1991-2020	l/s/km²	86		
Middelvannføring normalår	l/s	63		
MAGASIN				
Magasinvolum	mill. m³	0,36		
Høyeste regulerte vannstand (NN2000)	moh.	373,1		
Laveste vannstand ved nedtapping	moh.	Ca. 368		
Normalvannstand i dag (etter nedtapping i 2023)	moh.	Ca. 368		
Normalvannstand etter nedlegging	moh.	Ca. 367,5		

Om søker

Søker og eier av dam Storevatnet er Bergen kommune.

Beskrivelse av området

Storevatnet ligger i byfjellene i Bergen og ligger på 373 meter over havet på østsiden av Sandviksfjellet. Terrenget i området rundt magasinet har høyder opp mot 450 moh. Løsmassedekket er tynt og det er områder med bart fjell. Området rundt magasinet er for det meste skogkledd. Mot øst stiger terrenget bratt opp mot fjellhøyder med glissen vegetasjon med store deler bart fjell.

Nedbørfeltets areal er 0,73 km², målt ved Storevatnets utløp. Middelvannføring er 63 l/s. Det er flere oppdemte magasiner i vassdraget, også oppstrøms Storevatnet. Det er to små innløpsbekker til magasinet i øst. Hovedinnløpet til Storevatnet renner inn på østsiden av magasinet og kommer fra Flatevatnet og Nyvikdiket. Utløpsbekken fra Storevatnet renner ned til Smådiket og videre til Munkebotsvatnet, Langevatnet og går ut i sjøen ved Eidsvåg.

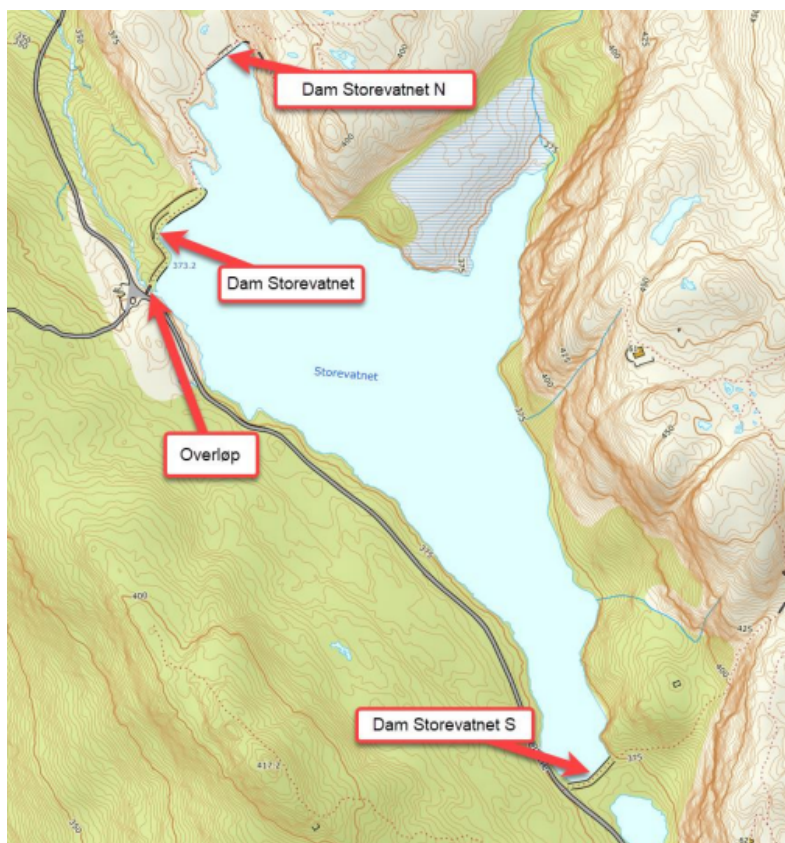

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Området er et svært attraktivt og mye brukt bynært turområde. Storevatnet ligger ved toppen av den godt kjente Stoltzekleiven. Det går turstier over alle de tre dammene, og dette er viktige tilknytninger i turstinettverket i området.

Storevatnet har arealformål som drikkevann og området rundt er LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Figur 1 – Kart over Storevatnet og hvor de tre dammene og overløpet ligger.

Teknisk plan

Tiltaket innebærer å legge med dammen som et vassdragsanlegg. Vannstanden ble senket med 5,5-6 meter i 2023 og det søkes nå om å gjøre denne vannstanden permanent.

Veier

For den planlagte nedleggingen er det ikke behov for verken nye anleggsveier eller omfattende opprusting av eksisterende veier. Anleggsarbeidet vil foregå ved bruk av eksisterende vei. Deler av veien må kanskje utvides noe for å transportere opp anleggsmaskiner. Eventuell økt slitasje på veiene vil vurderes og rettes opp i anleggsfasen.

Massetak og deponi

Det er planlagt permanent masselagring i form av at massene som fjernes fra hoveddammen vil legges spredt på de tørrlagte områdene i magasinet. Torvmassene vil da være substrat for plantevekst i området, og massetransport i prosjektet reduseres til et minimum. Massenes opprinnelse er uviss, men antas å være lokale. Utlegging av masser er ikke detaljplanlagt, og er

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

derfor ikke vist på kart. Det er et begrenset massevolum som skal lagres, og et relativt stort tørrlagt område der massene skal spres utover. Masselagringen vil dermed ikke prege landskapet i særlig grad etter at vegetasjonen i området er reetablert.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Storevatnet har arealformål som drikkevann og alt annet berørt omkringliggende område er LNF-område i kommuneplanens arealdel (KPA), vedtatt i 2018. Tiltaket er dermed i strid med gjeldende arealformål. Området er innenfor hensynssone for friluftsliv: Byfjellene – sentrale byfjell og sikringssone: nedslagsfelt drikkevann.

Byfjellsområdene er i kommuneplanens arealdel definert som hensynssone for bevaring av kulturmiljø. Etter bestemmelsene til KPA § 35.5 skal «om og hvordan et tiltak berører kulturminner eller kulturmiljø vurderes i samråd med Byantikvaren». I vedleggene til KPA sies det også at demninger og stemmer skal så langt som mulig bevares, og Byantikvaren må involveres i tiltak som berører hensynssoner for kulturmiljø. Bergen kommune var i dialog med Byantikvaren i forbindelse med prosjektet, og offisiell uttalelse var forventet som høringsuttalelse i konsesjonssøknadsprosessen. NVE har ikke mottatt høringsuttalelse fra Byantikvaren.

Tiltaket krever dispensasjon fra bestemmelsene til kommuneplanens arealdel § 31 (LNF), § 32.6 (drikkevann), § 33.1 (viser til drikkevannsforskriften), § 35.2 (friluftsliv) og § 35.5 (kulturmiljø).

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 22.10.25 sammen med representanter for Bergen kommune/Bergen Vann og Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland. Statsforvalteren i Vestland og Vestland fylkeskommune var inviterte til befaringen, men hadde ikke anledning til å delta. Høringsuttalelsene ble forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige på NVEs nettsider: [Konsesjonssak - NVE](#)

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Vestland fylkeskommune har uttalt følgende i brev av **29.09.2025**:

«(...)

Vi rår til att det takast omsyn til fisk og ferskvassorganismar ved nedlegginga av dam Storevatn. Det er viktig å unngå å lage nye vandringshinder og sørge for at avrenning ikkje skadar gytegrøper.

Ved Storevatnet vil alternative stiar krevjast for å sikra ferdsel oppover mot byfjellet, og tiltak må gjennomførast for å bevare badeaktivitetane ved vatnet. Effektiv informasjonsformidling om desse prosessane er essensielt gjennom heile anleggs- og etterbruksfasen.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Nedlegging av dam Storevatnet i Storemøllenvassdraget og dam Skredderdalen i Muleelvassdraget inneber, frå ein kulturmiljøfagleg ståstad, eit tap av tekniske kulturminne med høge, regionale kulturmiljøverdiar. For folk i dag representerer dei ein naturleg del av landskapet, og vi hadde helst sett at dette ikkje blei endra. Men vi er innforstått med at sikring og varetaking av dammane ville medført store naturinngrep og stor ressursbruk, og ser oss nøgde med føringane for nedlegging slik dei blir presentert i høyringa.

(...)»

Kommentar til uttalelse fra tiltakshaver av **19.12.2025**:

Kulturminne og kulturmiljø:

- *Uavhengig av valgt alternativ for Storevatnet, kan dammen ikke bevares i dagens form. Bergen Vann vurderer at nedlegging medfører de minste inngrepene ved selve dammen.*
- *Bergen Vann har et godt samarbeid med byantikvaren i Bergen kommune og planlegger å involvere byantikvaren i detaljprosjekteringen for å kompensere tapet gjennom grundig dokumentasjon av anlegget. Utarbeidelse av kulturminnegrunnlag for Storemøllenvassdraget, tilsvarende Mulelvassdraget, ligger ikke innenfor Bergen Vanns mandat, men vi vil foreslå en slik dokumentasjon til byantikvaren.*
- *Informasjon om meldeplikt ved funn av kulturminner gjelder som standard i Bergen Vann sine kontrakter med entreprenører ved prosjektgjennomføringer.*

Vannmiljø:

- *Magasinet har vært nedtappet siden 2023, de kortsiktige effektene har allerede funnet sted, og nedlegging av dam Storevatnet vil ikke kreve ytterligere nedtapping.*
- *I detaljprosjekteringen vil Bergen Vann sikre at utløpet gir god effekt for fri fiskepassasje.*
- *Sedimenthåndtering under anleggsarbeid vil bli innarbeidet i detaljprosjekteringen, blant annet som en del av SHA-arbeidet.*

Friluftsliv og folkehelse:

- *Det planlegges å tilrettelegge for en tursti rundt hoveddammen i forbindelse med nedleggingen. I den videre prosjekteringen vil Bergen Vann vurdere om en alternativ tursti skal etableres enten oppstrøms eller nedstrøms den nedlagte hoveddammen ved Storevatnet. Øvrige eksisterende stier vil bli opprettholdt.*
- *I detaljprosjekteringen vil Bergen Vann utarbeide en etterbruksplan, som kan inkludere tilrettelegging for bading. Ved eventuell tilrettelegging ønsker Bergen Vann å gjenbruke stedlige masser fra den delen av dammen som rives, og tilrettelegge i minst mulig grad for å holde vedlikeholdskostnadene lave.*
- *Bergen Vann vil utarbeide en informasjonsstrategi for både anleggsfasen og etterbruk, med fokus på friluftsliv, kulturminner og naturmangfold. Det legges stor vekt på god kunngjøring og samarbeid med ulike interessenter, som anses som nøkkelen til et vellykket prosjekt*

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Statsforvaltaren i Vestland har uttalt følgende i brev av **01.10.2025**:

«(...)

Statsforvaltaren har ikkje avgjerande merknader til søknaden om nedlegging av dam Storevatnet i Storemøllenvassdraget.

(...)»

Bergen kommune har uttalt følgende i brev av **09.10.2025**:

«(...)

Tiltaket vurderes å ikke ha negativ innvirkning på drikkevannskilder. Nedlegging av dammen vil innebære at vannstanden i Storevatnet tilbakeføres til naturlig nivå, gjenopprette naturlig vannføring og sedimenttransport i vassdraget, og bidra til økt økologisk funksjonalitet nedstrøms.

Bergen brannvesen påpeker at dam Storevatnet er en potensiell slokkevannskilde ved terreng- og utmarksbrann. Ved nedlegging må det sikres at det fortsatt finnes et naturlig vannmagasin med tilstrekkelig kapasitet, også under tørkeperioder. Brannvesenet ber om at tilkomstveier opprettholdes og at vannkilder i området fortsatt kan benyttes ved terreng- og utmarksbrann i byfjellene.

Av alternativene, har nedlegging av dam Storevatnet lavest kostnad (ca. 2,1 mill. kr) og innebærer vesentlig lavere vedlikeholdsbehov og fremtidig tilsyn sammenlignet med alternativene som opprettholder dammen som vassdragsanlegg. Dette gir en robust og kostnadseffektiv løsning for kommunen og samfunnet.

...

Dam Storevatnet N og Dam Storevatnet S er registrert som kommunalt listeførte kulturminner som verneverdige, men ikke fredet. Nedleggelsen har middels negativ konsekvens for kulturminner, i hovedsak siden landskapsbildet vil endres. Murene vil fortsatt stå, og det legges vekt på at de bevares som kulturminner.

Storevatnet inngår ikke i kommunens vannforsyning, og tiltaket vurderes ikke å ha negativ innvirkning på drikkevannskilder. Nedlegging av dammen vil innebære at vannstanden i Storevatnet tilbakeføres til naturlig nivå, gjenopprette naturlig vannføring og sedimenttransport i vassdraget, og bidra til økt økologisk funksjonalitet nedstrøms. Det anbefales at det gjennomføres en vurdering av eventuelle endringer i flomdemping og vannbalanse i nærliggende våtmarker og bekker, samt at utløpsarrangementet utformes slik at det gir god kontroll på vannføring og erosjon.

Storevatnet benyttes til rekreasjon, herunder bading og fiske. Nedlegging vil redusere vannspeilet og endre landskapsbildet, men vil samtidig åpne for nye opplevelsesverdier knyttet til naturlig vannmiljø og restaurert vassdrag. Det anbefales at revegetering og tilrettelegging skjer med tanke på fortsatt bruk av området til friluftsliv.

Forprosjektet viser at alternativ C, nedlegging av dammen, har lavest klimagassutslipp (ca. 100 tonn CO₂-ekvivalenter), sammenlignet med alternativ A (opptil 1600 tonn). Bergen

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

kommune støtter nedlegging som det mest klimavennlige alternativet, og understreker viktigheten av lokal gjenbruk av masser.

(...)»

Kommentar til uttalelse fra tiltakshaver av **19.12.2025**:

«(...)

Kulturminne og kulturmiljø:

Ved detaljprosjektering av nedleggingsalternativ vil Bergen Vann prøve å bevare mest mulig av den gamle muren.

Vannmiljø:

- *Tidligere flomberegninger viser at Storevatnet har begrenset effekt på flomdemping, særlig ved større flomhendelser. Ved mindre flommer kan det bidra noe mer, men på grunn av det naturlige bekkeløpet og flere magasiner nedstrøms, har dette liten praktisk betydning.*
- *Sedimenter som har blitt lagret i magasinet oppstrøms demningen vil etter nedlegging kunne transporteres videre nedstrøms av de mer naturlige vannstrømmene som oppstår. Dette vil sørge for at den naturlige sedimenttransporten i aktuell del av vassdraget i større grad vil kunne reetableres.*
- *Det vil tas hensyn til erosjon ved utløpsarrangementet i detaljprosjektering.*

Friluftsliv og folkehelse:

Etterbruksplan utarbeides, med mulig tilrettelegging for friluftslivet ved bruk av stedlige masser.

Klimagassutslipp:

Bergen Vann planlegger å prioritere lokal gjenbruk av masser og minimere transport for å redusere klimagassutslipp.

Beredskap og slukkevann:

Det vil fremdeles være et vannspeil med betydelig volum ved nedlegging, med største vanndybde på 14 meter.

(...)»

Museum Vest har uttalt følgende i brev av **29.09.2025**:

Museum Vest henviser til dam Skredderdalen og opplyser at de ikke kjenner til marine kulturminner ved Skredderdalen som blir direkte berørt av tiltaket. De har derfor ingen innvendinger mot planlagt nedlegging, men understreker samtidig muligheten for skjulte kulturminner i området. Tiltakshaver skal melde fra til museet ved funn av marine kulturminner. Arbeidet skal stanses umiddelbart og ikke gjenopptas før museet har frigitt området. Brudd på vilkårene er i strid med kulturminneloven (Lov 9. juni 1978 nr. 50).

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Kommentar til uttalelse fra tiltakshaver av **19.12.2025**:

Bergen Vann oppfatter at uttalelsen til Museum Vest gjelder både dam Skredderdalen og dam Storevatnet, ettersom høringen ble sendt for nedlegging av begge dammene samtidig. Derfor tas høringsinnspillet med i konsesjonsbehandlingen av dam Storevatnet. Kravene vil bli innarbeidet i prosjektets SHA-plan og kontraktsvilkår.

Forum for natur og friluftsliv Hordaland har uttalt følgende i brev av **29.01.2026**:

«(...)

Av sikkerhetsmessige årsaker ble Storevatnet tappet ned vinteren 2023, og har nå vært nedtappet i omtrent tre år. Det meste av det nedtappede området er fortsatt (etter tre vekstsesonger) bart fjell helt uten jord/vekstsubstrat. Både dette faktum, og at vannspeilet nå (kote 367) ligger 5 meter lavere enn før (kote 372), gjør at området har mistet sin verdi for friluftslivet. Den allmenne opplevelsen av området er i dag noe helt annet enn den var tidligere. Nedsenkningen har medført at vanndekket areal i dag er kun ca. 43 prosent av hva det var før nedtappingen.

Med tanke på dagens triste situasjon, mener vi at NVE må stille krav om avbøtende tiltak hvis søknaden om nedleggelse av dam Storevatnet skal godkjennes – dette siden Storevatnet, før nedtappingen, var et svært viktig friluftslivsområde for svært mange mennesker. Vi snakker her om et område som i sum har en helt udiskutabel verdi for folkehelsen – noe som også er av samfunnsøkonomisk betydning.

Avbøtende tiltak må legges opp til at vannspeilet kommer høyere opp enn det som er situasjonen i dag. I dag er det nemlig slik at et tapperør øst for dam Storevatnet sørger for at vann-nivået er omtrent 1 meter lavere enn det som må regnes som naturlig vann-nivå for Storevatnet – dvs. vann-nivå uten tapperør. Som vist i figur 1 ligger åpningen av tapperøret ca. 20 meter fra hoveddemningen, der disse 20 meterne da utgjør en høydeforskjell på omtrent 1 meter. Tapperøret ligger for øvrig i en liten, steinsatt grøft.

Ved å heve tapperørets åpning med ca. 1 meter trenger heller ikke deler av dam Storevatnet (demningen) å rives. Utløpet (gjennom tapperøret) vil da drenere til Smådiket (gjennom rør på hele strekningen), som ligger ca. 250 meter nordvest for Storevatnet, slik det også har gjort de siste tre årene. Det vil fortsatt være en innløpsbekk til Storevatnet der ørret kan gyte – hvis det da fortsatt er ørret i vannet. Utløpsbekken har for øvrig vært tørrlagt like lenge som Storevatnet har vært nedtappet, så den økologiske betydningen av utløpsbekken må ikke overdrives i denne saken.

Hvorvidt NVE eller Bergen kommune (Bergen Vann) skal avgjøre om utløpet skal gå via tapperøret eller via delvis revet demning, skal ikke vi legge oss oppi. Hovedpoenget vårt er at vann-nivået må opp til minst naturlig nivå (altså 1 meter opp fra dagens situasjon), og ikke hvordan dette løses teknisk. Så får det bli opptil NVE eller Bergen kommune å avgjøre hva som er den mest rasjonelle måten å oppnå naturlig vann-nivå. For oss fremstår det imidlertid mest rasjonelt å la dagens flotte demning, som også er et viktig kulturminne, få stå, og da la utløpet gå via røret til Smådiket. Det er ingen tegn på at stein har rast fra demningen – altså

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

ingen ytre tegn på ustabilitet. Og stien videre opp i Byfjellene går jo også over dagens demning.

Vann-nivået kan i tillegg trolig ligge minst 30 cm over laveste punkt på demningen (altså minst 30 cm over naturlig vann-nivå), uten at dette vil medføre noen sikkerhetstrussel – dvs. at oppdemt vannvolum da vil være innenfor konsekvensklasse 0 i damsikkerhetsforskriften, med et oppdemt vannvolum < 10 000 m³ (jf. § 4-1 i damsikkerhetsforskriften). Demningen i søndre ende av Storevatnet (dam Storevatnet sør) er for øvrig plassert i konsekvensklasse 1, men denne demningens for ligger omtrent på kote 371 – og vil derfor ikke være i bruk så lenge dam Storevatnet holder seg innenfor konsekvensklasse 0.

Av hensyn til de store landskaps- og friluftslivsverdiene i området mener vi at det er rimelig at NVE pålegger Bergen kommune at vann-nivået skal ligge så høyt som mulig innenfor konsekvensklasse 0 – da som et avbøtende tiltak for de store landskaps- og friluftslivsverdiene i området. De «ekstra» 30 cm (eller hva nøyaktig høyde viser seg å være) vil trolig medføre en betydelig økning i vann-areal, sammenlignet både med naturlig vann-nivå og med dagens begredelige situasjon.

Et slikt krav kan – igjen – enten løses ved å heve tapperøret ytterligere (enkleste og rimeligste måten), eller ved å rive deler av demningen (dam Storevatnet), men der man da støper en ny terskel i høyde med at vann-nivået heves noe i forhold til naturlig vann-nivå (en slik terskel ble f.eks. laget i den gamle demningen like ovenfor Sandviken sykehus for noen år tilbake).

Vi mener også at det er viktig at Bergen kommune gis en konkret tidsfrist for å imøtekomme de avbøtende tiltakene. Det har nå «allerede» gått omtrent tre år siden vannet ble nedtappet, og svært mange bergensere er skuffet over dagens situasjon. Her er det viktig å få med at Bergen Vann i november sendte sitt fagnotat – med tilrådning for videre tiltak for Storevatnet – til Byrådsavdeling for byutvikling (se vedlegg). Bergen Vann anbefaler der, som primært standpunkt, ikke bygging av en ny demning. Dette spørsmålet skal imidlertid avgjøres politisk av bystyret, og det vil naturlig nok ta noe tid før det blir fattet vedtak i den saken. Det er også verdt å nevne at man kan se for seg at det politiske flertallet vil ønske en mindre, ny demning enn det «middelalternativet» som er utredet i fagnotatet (det blir jo en kost/nytte-avveining). Som nevnt, så skal det ikke høye demningen til for å øke vann-arealet betydelig. Men dette er naturligvis et politisk spørsmål, som blir avgjort etter at NVE har kommet med sitt vedtak om nedleggelse av eksisterende dam Storevatnet.

Vi håper med dette at vi har illustrert tydelig at en vannnivå-økning opp til maksimalt nivå for konsekvensklasse 0 (for dam Storevatnet) vil ha svært mye for seg – særlig for landskaps- og friluftslivsverdiene i området.

(...)»

Kommentar til uttalelse fra tiltakshaver av 16.02.2026:

Bergen Vann har gjennomgått høringsuttalelsen fra Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland. Vi merker oss at uttalelsen i stor grad retter seg mot forhold som ligger utenfor rammen for NVEs behandling av en søknad om nedlegging av dam Storevatnet. Flere av de temaene som løftes er forhold som hører hjemme i en politisk behandling av alternative løsninger, og ikke i NVEs vurdering av søknaden om nedlegging av den eksisterende

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

dammen. Nedenfor kommenterer vi de punktene i FNFs høringsuttalelse som er relevante for søknaden om nedlegging.

1. Vurdering av alternativer som innebærer fortsatt oppdemming

Store deler av FNFs uttalelse omhandler ulike alternativer der Storevatnet fortsatt holdes oppdemmet i større eller mindre grad. Disse alternativene er derfor ikke forenelige med søknaden om nedleggelse av dam Storevatnet.

2. Naturlig vannstand og definisjon i konsesjonssøknaden

I konsesjonssøknaden står det at tiltaket innebærer å «tilbakeføre vannstanden i Storevatnet til opprinnelig, naturlig nivå og med naturlig utløp.». Vi er enige i FNFs påpekning av at dette må være utgangspunktet. Det naturlige nivået vil være noe høyere enn dagens nedtappede situasjon, pga. tilbakeføring av den kunstig utsprengte kanalen ved dammens tappeløp. Bergen Vann vurderer at FNF på enkelte punkter kan ha misforstått denne forskjellen. I detaljprosjekteringen vil målsetningen være å tilbakeføre vannstanden i Storevatnet til naturlig vannstand før den utsprengte kanalen ble etablert.

3. Beskrivelse av det nedtappede området

FNF hevder at det nedtappede området i hovedsak består av «bart fjell helt uten jord/vekstsubstrat». Bergen Vann kan ikke støtte denne beskrivelsen.

I konsesjonssøknaden står det at det tidligere magasinområdet i stor grad består av stein og berg, men det er ikke presisert nærmere hvilke størrelser steinmassene har. Det er videre beskrevet at vegetasjonen i randsonen vil bruke tid på å etablere seg, men at området på sikt vil gro til på samme måte som omkringliggende terreng.

Bergen Vann har gjennomført flere befaringer ved det nedtappede magasinet. Befaringene viser at en betydelig del av randsonen består av steinrøys med småstein, og at det ligger vekstmasser like under det øverste steinlaget. Videre viser observasjonene at tre sommersesonger med nedtappet magasin allerede har ført til delvis naturlig reetablering av vegetasjon i det tidligere magasinområdet. Funnene er dokumentert i Figur 1 og Figur 2 i vedlegget, og de vedlagte bildene i FNF sin høringsuttalelse underbygger dette ytterligere.

4. Dammens tekniske tilstand og sikkerhet

Uttalelsen fra FNF inneholder flere subjektive vurderinger av damkonstruksjonens tilstand og stabilitet. Bergen Vann mener at disse vurderingene ikke kan vektlegges, da de ikke er utført eller kvalitetssikret av kvalifiserte fagpersoner. Muren på dammens vannside har beviselig svært store deformasjoner flere steder, noe som tydelig viser at den ikke er stabil i forhold til jordtrykket fra tetningskjernen. Bergen Vann må forholde seg til krav i damsikkerhetsforskriften og til vurderinger fra NVE-godkjente fagansvarlige, som er entydige i sin konklusjon om at dammen ikke kan bevares i dagens form.

5. Fremtidig tursti, badevann og universell tilrettelegging

Endelig plassering av tursti etter gjennomførte tiltak må fastsettes på grunnlag av hva som er den beste løsningen med hensyn til både praktisk bruk og allmennhetens sikkerhet. Bergen Vann mener at det vil være lite hensiktsmessig å reetablere dagens stitrasé over damkronen når deler av dammen skal åpnes og fjernes som del av nedleggingen. Valg av alternativ

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

stitrassé vil inngå i detaljprosjekteringen, og vil blant bygge på ROS-analyse iht. damsikkerhetsforskriften § 7-6.

Bergen Vann ønsker å understreke at nedleggelse av dammen også gir mulighet til å bevare og styrke områdets eksisterende kvaliteter. Storevatnet vil fortsatt være et stort vann som kan benyttes til både bading og fiske, og den maksimale vanndybden forblir 14 meter etter nedlegging.

Det er samtidig gode muligheter for en skånsom og naturvennlig tilrettelegging ved bruk av stedlige masser og stein – for eksempel gjennom en steinsatt sti eller en enkel steinbrygge. Slik tilrettelegging kan forbedre tilkomsten og gi bedre bademuligheter, samtidig som områdets naturlige preg ivaretas.

Oppsummering

- *FNF kommenterer i stor grad forhold som gjelder alternative løsninger som innebærer fortsatt oppdemming. Dette faller utenfor søknaden om nedleggelse av dam Storevatnet.*
- *Bergen Vann er enige i at tilbakeføring til naturlig vannstand er sentralt, og dette vil behandles i detaljprosjekteringen.*
- *Flere faktiske forhold i uttalelsen, særlig knyttet til tilstand i strandsone og dammens stabilitet, er unøyaktige og misvisende.*
- *Nærmere vurdering av sti, badeplass og tilrettelegging må baseres på sikkerhet, og blir en del av kommende detaljprosjektering.*

(...)»

NVEs vurdering

Storevatnet ble tidligere brukt til drikkevannsforsyning, men er i dag ikke lenger i bruk til dette formålet. Dam Storevatnet er plassert i konsekvensklasse 3, dam Storevatnet S i konsekvensklasse 1 og dam Storevatnet N i konsekvensklasse 0. Dammene tilfredsstiller ikke damsikkerhetsforskriften sine krav til sikkerhet. Fordi kostnaden og klimagassutslippene ved å beholde og oppgradere dammen hadde vært mye høyere enn det omsøkte alternativet, ønsker Bergen kommune å legge ned dammen.

Søknaden er behandlet etter § 41 i vannressursloven som gir adgang til å legge ned vassdragsanlegg. § 41 sier at søknad om nedlegging skal innvilges om ikke særlige grunner taler imot, noe som i stor grad gir dameier en rett til å legge ned vassdragsanlegget. I forarbeidene til vannressursloven står det om hva som regnes som særlige grunner etter § 41:

«I praksis vil det ikke være aktuelt å nekte konsesjon til nedlegging i andre sammenhenger enn i forbindelse med overføring av anlegget etter § 42, eller hvis anlegget blir fredet etter kulturminnevern, eventuelt som en del av et biotopvern etablert etter naturvernloven.»

Det åpnes også for at det kan gis konsesjon til å legge ned på annen måte (delvis nedlegging) hvis dette ikke medfører økt fare eller ulempe. Siden det her er planlagt å la deler av dam Storevatnet stå igjen er det dette som behandles her.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

I NVEs behandling av saken har vi vurdert de konsekvensene en delvis nedlegging av dam Storevatnet vil ha for allmenne interesser knyttet til vassdraget. Saken ble sendt på offentlig høring, og det har vært befarings i området. Mulighet for å overta dammen ble kunngjort samtidig med høring av konsesjonssøknaden. Ingen har meldt interesse for å overta dammen.

Gjennom en konsesjonsbehandling av nedlegging av vassdragsanlegg kan NVE avbøte eventuelle ulemper for allmenne interesser ved å stille krav til hvordan nedleggingen gjennomføres.

Formålet med en nedlegging er ofte at eier av dammen ikke lenger ønsker å ha ansvar for et vassdragsanlegg eller en dam. Som beskrevet over er det planlagt å la deler av hoveddammen stå igjen. Det vil fjernes tilstrekkelig mye av hoveddammen til at alle resterende deler av damanleggene står tørre ved beregnet 10-årflom. De vil dermed ikke lenger være definert som vassdragsanlegg som tiltakshaver har ansvar for, jf. vannressursloven § 2 første ledd, samt § 3 b) og d).

Hydrologiske virkninger av tiltaket

Dam Storevatnet har et nedbørfelt på 0,73 km² og middelvannføringen er beregnet til 63 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 9,2 %. Vassdraget kan flomme hele året, men høstflommene er typisk større enn vårflommene. Laveste vannføring opptrer gjerne om sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 4,27 og 9,59 l/s. Alminnelig lavvannføring er i utløpet beregnet til 5,04 l/s. Vassdraget kan flomme hele året, men høstflommene er typisk større enn vårflommene. Etter nedleggingen av dammen vil flommene bli noe mindre dempet enn før, og vannføringen vil variere mer gjennom året. Indeksflommen i området er oppgitt å være 1270 l/s/km². Dette gir en beregnet middelflom på 920 l/s.

Datagrunnlaget er hentet fra NEVINA og det er generelt stor usikkerhet i beregning av lavvannsindekser, spesielt fra små felt.

Naturmangfold

Norconsult har gjort en vurdering av tiltaket og konsekvenser med tanke på rødlistearter, terrestrisk miljø og akvatisk miljø.

Rødlistearter

I forprosjektet skrev Norconsult rapporten «Miljøvurderinger ved nedlegging». Kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende data fra offentlig tilgjengelige databaser (Artskart, naturbase). Det er ikke registrert verdifulle naturtyper i tilknytning til Storevatnet (www.naturbase.no). Med unntak av ulike fuglearter, som stort sett er knyttet til barskog og sjø er det heller ikke registrert truede arter i Storevatnet eller i omkringliggende områder. De truede fugleartene som er registrert i området er: makrellterne (sterkt truet, EN), fiskemåke (sårbar, VU), ærfugl (VU), gulspurv (VU), hønehauk (VU), Gjøk (nær truet, NT), og stær (NT) (www.artsdatabanken.no).

Det er opplyst i Artskart (Artsdatabanken, 2021) at det finnes ørret i Storevatnet, men det er ikke informasjon om bestandsstatusen til ørreten i vannet. Innløpet som ligger nord-øst i Storevatnet bidrar sannsynligvis med en naturlig rekruttering til vannet i tillegg til noe naturlig rekruttering fra utsprengt overløp nord-vest i Storevatnet. Ål er ikke registrert i vassdraget, oppgangen er hindret eller svært utfordrende på grunn av flere dammer og lange bekkerekninger i kulverter

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

nedstrøms. Vannforekomsten har aldri hatt noen anadrom fisk (Johnsen, G. H., B.A. Hellen & S. Kålås, 2016)

Norconsult viser til at det ikke forventes noen stor negativ påvirkning for rødlistede arter i området, men noen mulige midlertidige påvirkninger for enkelte vanntilknyttede arter. På grunn av mulig påvirkning på flommose, og for å bruke føre-var-prinsippet, vurderes det at damnedleggingen vil kunne gi en liten negativ konsekvens for de registrerte rødlisteartene i området. NVE er enig i disse vurderingene.

Terrestrisk miljø

Det vurderes at nedleggingen i relativt lang tid fremover vil gi endringer i habitat og funksjon for terrestriske arter, både for planter og dyr. Dette er ikke nødvendigvis negativt, siden ulike suksesjonsstadier er viktig for ulike arter. Området vil tilbakestilles til nær opprinnelig utforming, men det vil være en lengre periode med etablering av vegetasjon rundt vannet før en når denne tilstanden. Det vil være en tydelig forandring i det terrestriske miljøet over tid etter nedleggingen, men det anses ikke som en negativ prosess, og det anses ikke å påvirke terrestriske arter eller naturtyper negativt. Det vurderes i søknaden at damnedleggingen gir ingen negativ konsekvens for terrestrisk miljø. NVE er enig i vurderingene av virkninger for terrestrisk miljø.

Akvatisk miljø

Ettersom det ikke er noen biologiske undersøkelser av utløpsbekken og innløpsbekkene til Storevatnet vet en ikke hvor de viktigste gyte- og oppvekstområdene til ørreten i Storevatnet er lokalisert. Det ser ut til at det er fri vandringsmulighet fra innsjøen til utløpsbekk, slik at det ikke kan utelukkes at deler av utløpsbekken kan ha funksjon som gyte- og oppvekstområde (selv om innløpsbekker ofte er mer typiske gytebekker enn utløpsbekk). Det ble observert ørretyngel i innløpsbekk fra nordøst under befaringen. Denne bekken har svært lite nedslagsfelt og vil trolig ha begrenset verdi som gytebekk da den vil kunne tørke inn vinterstid.

Dammedleggingen vil føre til forandringer som påvirker akvatisk naturmangfold. Dette gjelder både fisk, invertebrater og vannplanter. Norconsult vurderer at virkningene ikke kan anses for å være verken positive eller negative, og det vurderes derfor å gi ingen negativ konsekvens. En tilbakeføring til nær naturlig vannstand kan anses som positiv i seg selv, og tiltaket kan potensielt gi økt tilknytning til områdene nedstrøms i vassdraget.

NVE er enige i verdivurderingene og vurderingene av påvirkning av tiltaket for akvatisk miljø. Vi vurderer at tiltaket kan gi noe bedre rekrutteringsmuligheter for ørret dersom det tilrettelegges for fiskevandring forbi dam Storevatnet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om nedleggelse av dam Storevatnet legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

13.04.2026. I Artskart ble det ikke funnet sårbare arter som kan bli påvirket av nedleggelsen av dam Storevatnet. Naturbase viser at Storevatnet ligger innenfor verneområdet Bergens fjellstrekninger dyrelivsfredning. Naturverdien er Dyreliv Artsfredning -dyreliv. Dyrelivet i et område på byfjellene er fredet mot ødeleggelse av et hvert slag. Innenfor dette området er det forbudt å: 1) drepe, fange, skade eller forstyrre dyr 2) ødelegge eller røve reir eller hi 3) løsne skudd, samt å gå med skytevåpen. Båndtvang gjelder. NVE vurderer at nedleggingen av dam Storevatnet ikke vil ødelegge for dyrelivet og dermed ikke komme i konflikt med verneformålet.

Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

En nedlegging av dam Storvatnet vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra dam Storevatnet i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Vannforskriften

Ny aktivitet eller nye inngrep skal vurderes etter vannforskriften § 12. Det omsøkte inngrepet vil berøre vannforekomsten Munkebotn til Eidsvåg 056-138-R. Vannforekomst 056-138-R har fysisk påvirkningsgrad «middels», og har i dag moderat økologisk tilstand. De viktigste registrerte påvirkningene i vannforekomsten er «fysisk endring annet» (f.eks. bekkelukking, bebyggelse) med middels grad av påvirkning og «avrenning fra byer/tettsteder», også med middels grad av påvirkning. Miljømålet god økologisk tilstand (GØT) skal nås i 2022/2027.

Det planlagte inngrepet forventes ikke å forringe dagens tilstand vesentlig eller hindre at miljømålet nås i vannforekomsten. Storevatnet ble tappet ned i 2023 til nivået det nå søkes om å beholde i sammenheng med damnedleggingen. De kortsiktige effektene har derfor allerede funnet sted. Fra et økologisk perspektiv anses nedleggingen av dammene som positivt fordi det tilbakestillers vassdraget til naturlig konnektivitet, uten dambarrierer. Vannforskriften § 12 kommer derfor ikke til anvendelse i denne saken.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Området ligger i landskapsregion «Ytre fjordbygder på Vestlandet» etter NIBIOs definisjon, og etter NiN sorteres det under «Middels kupert ås- og fjellandskap under skoggrensen med bebygde

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

områder». Videre landskapsvurderinger er hentet fra Norconsults forprosjektrapport for Storevatnet.

Nedlegging av dammene vil senke vannstanden i magasinet permanent og gjøre vannet mindre. Det vil ikke lenger være mulig å bade fra de gamle murene. Etter at magasinet ble tappet ned har det kommet frem at magasinet har lite humusholdige masser på bunnen. Områder som tidligere har ligget under vann og som nå er synlige består i stor grad av stein og berg.

Det vil ta tid før det vil etablere seg vegetasjon i disse områdene, men etter hvert vil det gro til på samme måte som områdene rundt. Torvmasser fra dammen som graves bort kan eventuelt brukes til å lage en noe bedre grobunn for vegetasjon i noen av områdene rundt vannet.

Nedleggingen av dammene vil gi en permanent påvirkning på landskapet. Over tid vil vegetasjon reetableres, men dammene vil bli stående over vann og prege landskapet. Konsekvensen for landskapet vurderes som *middels negativ*, siden det vil ta lang tid før området er fullstendig revegetert.

Dam Storevatnet ligger innenfor et kartlagt og verdsatt friluftsområde, og er vurdert til å ha svært stor verdi. Storevatnets plassering gjør det svært attraktivt for brukerne av byfjellet, og det er derfor flittig brukt blant turgåere året rundt. Det går turstier over alle de tre dammene som er viktige for hele turstinnettverket i området. Disse vil opprettholdes ved nedlegging av dam Storevatnet S og dam Storevatnet N. Stien over hoveddammen vil fjernes da det ikke er ønskelig å tilrettelegge for gangtrafikk siden murene er gamle og kan rase ut.

Fra de omkringliggende turdestinasjonene er vannet svært synlig. Vannet er flittig brukt til bading og hoveddammen er et populært utgangspunkt. Murdammen er i dag avspærret med gjerde da deler av muren står i fare for å rase ut. Derfor er det nå begrensede muligheter for bading fra muren. Etter nedleggingen vil det ikke være bademuligheter fra noen av dammene. Derimot vil vannet fremdeles være egnet for bading og nye områder i randsonen kan tas i bruk.

Etter nedtappingen i 2023 fikk Storevatnet et redusert vannspeil og det vil være begrenset vegetasjon rundt vannet i en periode etter nedtappingen. I denne perioden vil området være mindre estetisk attraktivt, som trolig vil gjøre det mindre attraktivt for rekreasjon. Stiene og turløypene kommer til å bli opprettholdt ved endt anleggsutførelse, og funksjonen vil derfor bli opprettholdt. Området ved hoveddammen vil være avstengt under anleggsperioden. Murene ved hoveddammen vil gjerdes inn permanent på grunn av fare for utrasing.

Det vurderes at nedleggingen vil gi *middels negativ konsekvens* for brukerinteresser og friluftsliv.

NVE er enig i disse vurderingene. Tiltaket vil påvirke landskapet omkring Storevatnet i en tid fremover, men etter hvert som områdene blir revegetert vurderer NVE at landskap-, friluftsliv- og brukerinteresser i mindre grad vil bli påvirket av tiltaket. Det skal tilrettelegges for tursti rundt hoveddammen, og stinettet ellers forutsettes å bli opprettholdt.

Kulturminner

Byfjellsområdene er i kommuneplanens arealdel definert som hensynssone for bevaring av kulturmiljø. Etter bestemmelsene til KPA § 35.5 skal «om og hvordan et tiltak berører kulturminner eller kulturmiljø vurderes i samråd med Byantikvaren».

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Dammene i Storevatnet er registrert som kulturminner. De er ikke vernet, men kommunalt listeført som verneverdige kulturminner. I vedleggene til KPA sies det at demninger og stemmer skal så langt som mulig bevares, og Byantikvaren må involveres i tiltak som berører hensynssoner for kulturmiljø. Tiltakshaver viser til at de har vært i dialog med Byantikvaren i forbindelse med prosjektet.

Siden en del av hoveddammen fjernes og alle de tre dammene vil bli permanent tørrlagt, vil dammenes utseende permanent påvirkes. Det anses som positivt at kun en mindre del av hoveddammen fjernes, og dammer S og N bevares i sin helhet. Konsekvensen for kulturminner vurderes som *middels negativ*.

NVE vurderer at dammene som kulturminne til en viss grad opprettholdes ved at bare en mindre del av hoveddammen fjernes og at dam Storevatnet S og N ikke blir berørt. Konsekvensene for kulturminner kan også avbøtes noe gjennom grundig dokumentering av damanlegget før nedlegging.

Naturfare

Vassdraget kan flomme hele året, men de største flommene inntreffer vanligvis om høsten. Størrelsen på flommene vil ikke bli nevneverdig påvirket av nedleggelse av dammen. Utforming av utløpsprofilen vil bli tilpasset slik at flomstigning i Storevatnet ikke blir stor, eller at avløpsflommen ikke økes nevneverdig i forhold til dagens situasjon. Flomberegningen for dagens regulering viser at det er noe dempning ved mindre flomvannføringer, mens det ved større flomvannføringer er liten dempning.

Magasinet har ikke vært aktivt regulert på mange år, og basert på flomberegningene vurderes det at nedlegging ikke medfører økt flomfare nedstrøms. Selv om ikke hele damanlegget fjernes vurderes det at dette heller ikke påvirker flomforholdene.

Sett i lys av fremtidig klima så forventes det at intens nedbør vil øke og man vil kunne få flere og større flommer fra kraftige nedbørshendelser. Se også klimaprofil for Hordaland på www.klimaservicesenter.no. Dette vil tiltakshaver ta hensyn til ved endelig dimensjonering av nytt utløp fra Storevatnet.

Det er ikke registrert skredfare eller kvikkleireforekomster i nærheten av tiltaksområdet. Tiltaket forventes ikke å føre til økt erosjon, sedimenttransport eller tilslamming av vassdraget.

Samlet for flom- og annen naturfare vurderes virkningene som små, med *liten konsekvens*, siden flomdempingen i Storevatnet ikke er betydelig ved store flommer. NVE er enig i disse vurderingene.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Storevatnet ble trolig først bygget for å sikre vannforsyning til Storemøllen i Sandviken. Etter den tid har vannet vært brukt som drikkevannsforsyning, og deretter som reservevannsforsyning frem til 2009. I dag er ikke Storevatnet lenger i bruk som drikkevannskilde og dette vil heller ikke være mulig etter nedleggelsen.

Oppsummering

Dam Storevatnet oppfyller ikke sikkerhetskravene til en dam i konsekvensklasse 3. Bergen kommune har ikke lenger bruk for dammen og søker derfor om å legge den ned. I dam Storevatnet

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

skal deler av den eksisterende muren rives og magasinet føres tilbake til sin opprinnelige størrelse. Dammene Storevatnet N (id. 4735) og Storevatnet S (id. 4736) bevares som konstruksjoner, men de vil ikke lenger være definerte som vassdragsanlegg etter vannressursloven § 3. Nedleggingen vil innebære at vannstanden i Storevatnet tilbakeføres til naturlig nivå. Magasinet ble tappet med 5,5-6 meter i 2023 etter varsel om pålegg fra NVE (vår ref. 202305606), og de kortsiktige konsekvensene har derfor allerede funnet sted. Magasinet ble tappet til omtrent det nivået det vil ha etter den omsøkte nedleggelsen av dammene.

Det har blitt vurdert at nedleggelsen vil ha størst konsekvenser for kulturminner, brukerinteresser og landskap. Dammene i Storevatnet er registrert som verneverdige kulturminner og det går turstier over alle tre dammene. Dam Storevatnet S og dam Storevatnet N skal tørrlegges og bevares i sin helhet. Stiene over disse to dammene vil ikke bli berørt av nedleggelsen. Stien over dam Storevatnet vil fjernes da det ikke er ønskelig å tilrettelegge for gangtrafikk siden murene er gamle og kan rase ut. Før området gror til vil det oppleves som skjemmende i landskapet for de som bruker området til tur og rekreasjon. På sikt vil gammel innsjøbunn gro til med stedegen vegetasjon og området vil nærme seg naturtilstand.

Hovedregelen i vannressursloven § 41 er at dersom eier av et vassdragsanlegg ikke lenger vil holde det vedlike, skal anlegget fjernes og området så godt det lar seg gjøre tilbakeføres til naturtilstand. Dette gjelder selv om allmenne interesser blir negativt berørt. Det åpnes også for at det kan gis konsesjon til å legge ned på annen måte (delvis nedlegging) hvis dette ikke medfører økt fare eller ulempe. NVE kan ikke se at det å la deler av muren til dam Storevatnet stå igjen medfører økt fare eller ulempe. Det vil etter vårt syn være positivt for allmennheten at man bevarer dammen som kulturminne.

NVEs konklusjon

Det står i § 41 i vannressursloven at det skal gis tillatelse til nedlegging dersom det ikke er særlige grunner som taler imot. NVE vurderer at det ikke er særlige grunner som taler imot en nedlegging. NVE gir Bergen kommune tillatelse etter vannressursloven § 8 med henvisning til § 41 til å legge ned dam Storevatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Det er ingen som har meldt interesse for å ta over dammen. NVE minner om at andre kan overta ansvaret for rehabilitering, drift og vedlikehold av dam Storevatnet. En eventuell overdragelse må meldes NVE senest 15 dager fra en avtale er underskrevet, jf. § 2-9 i damsikkerhetsforskriften. Vi minner om at ved en rehabilitering av dam hvor vannstanden påvirkes må det sendes søknad om midlertidig tillatelse til dette i god tid før arbeidet settes i gang.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Konsesjonsvilkår for nedlegging av dam Storevatnet

Konsesjonen omfatter delvis nedleggelse av dam Storevatnet. Dette innebærer at deler av damkonstruksjonene kan stå igjen, men disse skal ikke være innenfor grensen for 10-årsflom.

Vilkårene som er beskrevet under gjelder inntil nedleggingen er slutført.

Konsesjonærs ansvar ved nedlegging

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og driften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Nedleggingen skal gjennomføres med minst mulig inngrep og det skal tilrettelegges for naturlig revegetering. Så langt det er mulig skal vassdraget tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygget.

Konsesjonen omfatter nedlegging av anlegget dam Storevatn, og alle nødvendige inngrep som følge av nedleggingen. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse av nedlegging som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som er nødvendig for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med vilkår til konsesjonen.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest to år etter endt nedlegging.

Hjelpeanlegg kan pålegges utført slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten for store utgifter eller ulemper for anlegget. Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse. Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Valg av alternativ	Magasinet legges ned beskrevet som alternativ C i søknad av 10.10.2024
Vannvei	Vannvei tilbakeføres til tilnærmet naturlig nivå ved å fjerne dam Storevatnet
Vei	Det er kjørbare vei (Byfjellveien) frem til dam Storevatnet og dam Storevatnet S. Deler av veien må kanskje utvides noe for å transportere opp anleggsmaskiner. Eventuell økt slitasje på veiene vil vurderes og rettes opp i anleggsfasen.
Avbøtende tiltak	- Tursti tilrettelegges rundt hoveddammen ved nedlegging. De andre stiene opprettholdes - Det kan vurderes om det stedvis bør legges ut vekstjord som beplantes i det tørrlagte området, men det unngås dersom det ikke vurderes som helt nødvendig for å få tilbake vegetasjon som ønsket. - Det må informeres om nedleggingen og anleggsperioden på skilt på hensiktsmessige steder ved Storevatnet. - Det skal beskrives i plan for gjennomføring hvordan risikoen for å innføre uønskede arter til magasinområdene skal minimeres, med særlig fokus på anleggsmaskiner o.l. - Eventuell slitasje på veien utbedres - Området stenges av i så liten grad som praktisk mulig i anleggsperioden for å sikre bruken av området for turgåere. - Damanlegget skal dokumenteres som kulturminne etter avtale med kulturminnemyndighetene før det legges ned - Hvis det ikke ble gjort da vannstanden ble senket skal søppel som kom til syne i det nedtappede området fjernes.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Ferdsel m.v.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Varslingsplikt

Konsesjonæren plikter å varsle NVE om navne- og/eller adresseendringer. Ved eventuell overdragelse av anlegget skal NVE bli varslet om overdragelsen i forkant.

Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Energidepartementet.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene, eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven, kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§ 60a og 63 første ledd bokstav c. Vassdragsmyndigheten kan helt eller delvis inndra utbytte fra overtredelse jf. vannressursloven § 60b.

Med hilsen

Silje Aakre Solheim
seksjonssjef

Malin Solheim Høstmark
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVE